

Paleozoos albizottság 2010. június 29.

Jegyzőkönyv a Magyar Rétegtani Bizottság ának üléséről

Időpont és helyszín: 2010. június 29., 10 óra, MÁFI, Rónai-terem

Levezetők: Császár Géza, az MRB elnöke és Gyalog László, az MRB titkára

Jelenlévők (13 fő): Balogh Kadosa, Császár Géza, Gyalog László, Hámos Gábor, Jámber Áron, Koroknai Balázs, M. Tóth Tivadar, Pál-Molnár Elemér, Rálich Lászlóné, Raucsik Béla, Raucsikné Varga Andrea, Szakmány György, Török Kálmán

Kimentette magát (11 fő): Szederkényi Tibor, Buda György, Cserepesné Meszéna Bernadett, Halász Amadé, Konrád Gyula, Kovács Sándor, Máthé Zoltán, Péró Csaba, Sámson Margit, Sebe Kriszta, Zachar Judit

Az albizottság legutóbbi ülése 2005. 03. 24-én volt, azóta érdemi tevékenység az albizottságban nem folyt. Idén év elején az albizottság eddigi elnöke, Szederkényi Tibor, valamint titkárai: Lelkesné Felvári Gyöngyi, Koroknai Balázs és Hámos Gábor lemondtak.

A mostani ülést Császár Géza, az MRB elnöke megbízásából Gyalog László, az MRB titkára szervezte meg. 45 fős lista került összeállításra, ebből 41 fő kapott e-mailban vagy telefonon meghívást. A 41 főből 13 fő jelent meg, további 11 fő kimentését kérte, egyúttal jelezte, hogy az albizottság munkájában a továbbiakban részt kíván venni. Szederkényi Tibor kérésére került sor az ülésre június végén, de egészségügyi problémák miatt végül ő mégsem tudott az ülésen részt venni.

Az „újraalakuló” albizottság Császár G. javaslatára az előre kiküldött napirendi pontokat megcserélve, előbb az albizottság litosztratigráfiai teendőit és egyéb feladatait vitatta meg, ezután került sor az új tisztségviselők megválasztására.

1. A paleozoikum litosztratigráfiai helyzete

Császár G.: Ismertette az általános feladatokat. Kiemelte az egységes táblázatok létrehozásának fontosságát. Az új paleozoos táblázatok ábrázolása időrend szerinti léptékben

javasolt (a 2008-as időskálának megfelelően). A táblázatokhoz minden elkülönített képződmény rövid, magyar és angol nyelvű definíciója is szükséges. Eddig főleg komplexumok voltak, de ki lehetne belőlük emelni formációkat, formációcsoportokat. Ez év végéig szeretné, ha elkészülne. Elmondta a teljes leírások igényét is, a Triász és a Kréta kötethez hasonlóan, ez nyilván csak később tudna elkészülni.

M. Tóth T.: Kiemelte, hogy metamorf kőzeteknél a kor megadása problémás. Kérdés, milyen eseményt (max. nyomás, max. hőmérséklet, ezek lecsengése stb.) tekintünk a képződmény korának.

Pál-Molnár E.: A genetikát emelné ki. A szomszédos országokban nagyszerkezeti egységeken belül vannak közetsorozatokat. Igaz, a genetikát nehéz térképezni.

Császár G.: Kiemelte a komplexumok használatát a metamorf egységeknél.

Koroknai B.: Ha van a kiindulási kőzetnek koradata, akkor az a mérvadó, ha ez nem állapítható meg, akkor kell megállapodni a korkritériumokban.

M. Tóth T.: A kor a nyomás-hőmérséklet viszonyokhoz rendelhető. A kihülési kor a P-T diagram egy adott pontja lehet, de ennek nincs köze a maximális hőmérséklet korához.

Császár G.: Rokonkőzeteket lehet magasabb egységbe sorolni.

Balogh K.: Felhívta a figyelmet a cirkonkristályok koptatottságára, üdének látszó kristályokból 1,7 Md évet határozott meg a Kékkúti Riolitból. Más, koptatott kristályok esetén 1,5-2 Md éves korok is voltak. Egy későbbi metamorf hatás lenullázhatja a korábbi korokat.

Jámbor Á.: Kétségbe vonta, hogy a 0,2 mm-es cirkonkristályok lehetnek koptatottak.

Gyalog L.: Javasolta, hogy metamorf kőzetek esetén lehet egy egységet több koron át ábrázolni, benne megjelölni azonos értékű pontokat (pl. kihülési kor) külön jelekkel, így a különböző korok összehasonlíthatók.

M. Tóth T.: Felvetette, hogy ha litológiai alapon osztályoznánk, akkor pl. a Baksa-2 fúrás anyagát 4 formációba kellene rakni, hiszen van márvány, dolomárvány és 2 egyéb metamorf kőzetcsoport. Ez rendkívüli mértékben megbonyolítaná a rendszert.

Császár G.: Nagyobb kőzettek legyenek egységek. Nagyon vékony (pl. dm-es) vastagságú egységek csak nagyon extrém esetekben indokolhatók.

Pál-Molnár E.: Összegzi, hogy a táblázatot a jelenlegi tudás alapján kellene összeállítani., a magyarázóban (külön kötet) lehetne ezeket megfelelően megmagyarázni. 3 külön munkacsoportot javasol: metamorf, magmás és üledékes munkacsoportot.

Raucsikné Varga A.: Felvetette, hogy az üledékes formációk tekintetében is felmerülnek besorolási problémák. A Korpádi és a Cserdi Formáció esetében esetleg 2-2 külön egység lehetne, más anyagú részei vannak. Más esetben, pl. a Gyűrűfüi Riolit és a fölötte levő Cserdi Konglomerátum alsó szakasza együttesen egy ignimbrit sorozat részei - felülvizsgálat szükséges. Üledékes munkacsoport helyett az üledékes-metaüledékes munkacsoport megnevezést javasolta (Koroknai B. szintén). A metaüledékes képződmények esetén

hangsúlyozták, hogy azoknál még megállapítható az üledékképződés kora, így a táblázatban ennek megfelelően történhet a besorolás.

M. Tóth T.: Hallgatók bevonását javasolja. Évente 10-20 diplomamunka is készülhet az Alföld paleozoos aljzatának anyagából. A metamorf kőzetek besorolásának elveit, szempontrendszerét az MRB honlapján, valamint a Földtani Közlönyben lehetne ismertetni.

Császár G.: A litosztratigráfiai osztályozás elveit (Hedberg, majd Salvador) szívesen kölcsönadja, elektronikus formában nincsenek meg.

2. Az albizottság tisztségviselőinek megválasztása

Gyalog László ismertette az elnöki és titkári posztra jelöltek személyét: Elnökjelöltek: M. Tóth Tivadar, Pál-Molnár Elemér, Konrád Gyula, titkárjelölt: Raucsikné Varga Andrea.

Felvetődött már a vita kapcsán, hogy tkp. 3 munkacsoportra lenne szükség: üledékes-metaüledékes kőzetek, magmás kőzetek, metamorf kőzetek. Ennek megfelelően lehetne a 3 munkacsoportnak 1-1 vezetője.

Az elnökjelöltek közül Konrád Gyula az ülés előtt visszalépett, csak az üledékesekkel tudna igazán foglalkozni. Az előzetes vita alapján Pál-Molnár Elemér is visszalépett M. Tóth Tivadar javára. M. Tóth Tivadart a jelenlevők egyhangúlag elnökké választották.

M. Tóth Tivadar javasolta, hogy az elnökség legyen háromtagú: ő foglalkozna a metamorf, Pál-Molnár Elemér a magmás, a titkár (akinek Raucsikné Varga Andreát javasolta), az üledékes-metaüledékes képződményekkel.

A jelenlevők egyhangúlag megválasztották Pál-Molnár Elemért a magmás munkacsoport, Raucsikné Varga Andreát az üledékes-metaüledékes munkacsoport vezetőjének, utóbbit egyúttal az Albizottság titkárának.

M. Tóth T.: Szeptember-októberre lehetne összeállítani az előzetes anyagokat, amikből a végleges anyag decemberre elkészülhetne.

Raucsikné Varga A.: A magmás munkacsoportnak az MRB Magmás Albizottságával együttműködésben célszerű tevékenykednie, hogy egységes szempontrendszer érvényesüljön a paleozoos és az annál fiatalabb magmás kőzetegyüttesekre egyaránt.

Az emlékeztetőt összeállította:

Gyalog László és Raucsikné Varga Andrea

Budapest, 2010. június 29.